

LBRIS | We know
books

SFÂNTUL
IGNATIE BRIANCIANINOV

Despre vedenii, duhuri și minuni

ediția a patra

Traducere din limba rusă:
Adrian și Xenia Tănăsescu-Vlas

editura
Σοφία

București

Cuprins

Despre semne și minuni

Omilie în luna celei de-a douăzeci și noua săptămâni după Cincizecime	7
Partea întâi	10
Partea a doua	40
Partea a treia	55

Cuvânt despre vederea trupească și cea duhovnicească a duhurilor

Introducere	67
Despre vederea trupească a duhurilor	75
Despre vederea duhovnicească a duhurilor	151
Încheiere	171

Omilie

*în luna cea de-a douăzeci și noua
săptămâni după Cincizecime*

Sfânta Evanghelie ne-a istorisit astăzi că fariseii, nefiind satisfăcuți de minunile pe care le săvârșea Domnul, cereau de la Dânsul o minune deosebită: *semn din cer* (Marcu 8, 11). Cererea unei asemenea minuni, venită dintr-o concepție ciudată cu privire la semne și minuni, a fost repetată nu doar o dată, precum și Domnul a mărturisit: *Neamul acesta cere semn* (Marcu 8, 12). La cererea fariseilor s-au alăturat și saducheii, care se deosebeau atât de mult prin crezul lor de farisei (Matei 16, 1). Dorința unui *semn din cer* a fost arătată câteodată și de popor. Astfel, după minunata înmulțire a celor cinci pâini și săturarea cu ele a unei numeroase adunări, ce cuprindea cinci mii de bărbați, afară de femei și de copii, înșiși-văzătorii [martorii oculari] ai acelei minuni, părtașii acelei trapeze, îi spuneau Domnului: *Ce semn faci Tu, ca să vedem și să cre-*

dem în Tine? Ce lucrezi? Părinții noștri mană au mâncat în pustie, precum este scris: „Pâine din cer le-a dat lor de au mâncat” (Ioan 6, 30-31). Pentru ei a păruț neîndestulătoare minunata înmulțire a pâinilor în mâinile Mântuitorului: ea a fost săvârșită cu liniște, cu sfântă smerenie, de care erau pătrunse toate lucrările Dumnezeuului-Om – în vreme ce ei aveau trebuință de spectacol, le trebuiau lucruri de efect. Aveau nevoie ca cerul să fie acoperit de nori groși, să răsunе tunetul și să scapere fulgerul, să cadă pâini din aer. Același caracter l-a avut cererea arhierilor și fruntașilor iudei către Mântuitorul de a săvârși minune, atunci când Dumnezeuul-Om a binevoit a Se sui pe cruce. *Arhierii, batjocorindu-L*, istorisește Evanghelia, împreună cu cărturarii și cu fariseii, ziceau: *Pe alții i-a mântuit, iar pe Sine nu poate să Se mântuiască? De este împărat al lui Israel, pogoară-Se acum de pe cruce, și vom crede în El* (Matei 27, 41-42). Ei recunosc minunile săvârșite de către Domnul drept minuni, și totodată le batjocoresc; batjocorindu-le, le leapădă; leapădând minunile dăruite de milostivirea lui Dumnezeu, cer o minune după socotința lor, minune care, de s-ar fi săvârșit, ar fi nimic scopol venirii pe pământ a Dumnezeuului-Om, și acesteia nu i-ar mai fi urmat răscumpărarea oamenilor. Între cei ce doreau să vadă de la Domnul minune, între cei ale căror ușurătate, curiozitate, nechibzuință se voiau satisfăcute se arată și Irod (Luca 23, 8). Aces-

ta avea nevoie de un semn pentru a-și petrece timpul în chip plăcut; neprimind ceea ce poftise, el L-a acoperit pe Domnul cu batjocuri, lucru prin care a și dobândit un minut de distracție. Dar ce înseamnă obșteasca cerere de minuni de la Dumnezeu-Om, cerere exprimată de oameni cu orientare atât de diferită, cerere îmbinată cu disprețuirea minunilor izbitoare făcute de Dumnezeu-Om? Această cerere vădește concepțiile cugetării trupești despre minuni.

Ce este cugetarea trupească? Este un fel de a gândi cu privire la Dumnezeu și la tot ce este duhovnicesc luat de om din starea lui de cădere, iar nu din Cuvântul lui Dumnezeu. Însușirea vrăj-mășiei față de Dumnezeu și a împotrivirii față de Dumnezeu, însușire de care este molipsită și preaplină cugetarea trupească, se vădește cu deosebită limpezime din cererea către Dumnezeu-Om de a face minuni după socotința înțelegerii [rațiunii] cu nume mincinos, cerere însoțită de neluare-aminte la minunile, de lepădare și osândire a minunilor pe care le-a săvârșit Dumnezeu-Om potrivit bunătății Sale celei negrăite. El le-a săvârșit fiind *Puterea lui Dumnezeu și Înțelepciunea lui Dumnezeu* (I Corinteni 1, 24).

Partea întâi

A fost un păcat greu cererea către Dumnezeu-Om de a face minuni, cerere făcută pe temeiul și pornind de la principiile cugătării trupești. Dumnezeu-Om, auzind această cerere cutezătoare, hulitoare, *suspînând cu Duhul Său*, a zis: *Pentru ce neamul acesta cere semn? Adevăr grăiesc vouă, că nu se va da semn acestui neam. Și lăsându-i, a plecat* (Marcu 8, 12-13).

Bucurie se face în cer pentru un păcătos care se pocăiește: dimpotrivă, locuitorii cerului se întristează de căderea omului în păcat și de lepădarea [respingerea] pocăinței de către păcătos (Luca 15, 10)¹. Aflat în contemplarea harică a bunătății lui Dumnezeu față de omenire, în contemplarea bunăvoinței lui Dumnezeu ca toți oamenii să se mântuiască, Macarie cel Mare a găsit de cuviință să spună că pe Însuși Atot-sfântul, Nepătimitorul Dumnezeu Îl cuprinde

¹ Vezi și Preacuviosul Macarie cel Mare, Omilia XXX, cap. 7.

plânsul – plânsul propriu Dumnezeirii – pentru pierzania oamenilor¹. Nu e străin de Duhul Cel Dumnezeiesc un plâns negrăit mai presus de înțelegerea noastră, și Duhul Sfânt, după ce S-a sălășluit în om, *mijlocește* pentru el *cu suspinuri negrăite* (Romani 8, 26). Un astfel de suspin a fost stârnit în Fiul lui Dumnezeu de cererea trufașă și nebunească de săvârșire a unei minuni. El, *suspînând cu Duhul Său*, a zis: *Pentru ce neamul acesta cere semn?* Această întrebare a fost un răspuns al lui Dumnezeu la cererea, potrivnică lui Dumnezeu, de săvârșire a unui semn. Ce plâns adânc, plâns Dumnezeiesc s-a auzit în acest răspuns! În el s-a făcut auzită o anumită nedumerire, pricinuită de necuviința și obrăznicia cererii! În el se vede pierderea nădejzii pentru mântuirea oamenilor care au rostit cererea potrivnică Duhului, Dătătorului mântuirii. Pe cei pecetluiți de cugătarea trupească, cei ce rămân cu încăpățănare în ea, cei ce bolesc fără putință de tămăduire, Domnul îi părăsește: îi lasă de capul lor, îi lasă pe mâna pierzării pe care au primit-o de voia lor și de care se țin de voia lor. *Și lăsându-i*, a plecat. Întocmai: *Cugetarea trupească moarte este* (Romani 8, 6). Este propriu celor morți să nu își simtă starea de omorâre: este propriu cugetării trupești să nu priceapă și să nu simtă pierzania omului. Din pricina neconștientizării pierzaniei sale, ea nu simte nevoia de înviere și, pe temeiul conștiinței

¹ Omilia XXX, cap. 7.

mincinoase a faptului că trăiește, a lepădat și lepădă adevărata viață – pe Dumnezeu.

Oare poate să fie un *semn din cer* vrednic de crezare în mod special? Cei care au cerut un astfel de semn l-au cerut punând pe seama lui acest lucru. Oare se poate trage încheierea că un semn din cer este negreșit un semn de la Dumnezeu? Din Dumnezeiasca Scriptură se vede cu totul altceva. Însăși expresia *semn din cer* e foarte vagă: pe atunci – precum fac și în ziua de astăzi cei mai mulți dintre oamenii nefamiliarizați cu științele – se punea pe seama cerului tot ce avea loc în văzduh sau pe întinderea de sub văzduh. Astfel, soarele, luna, stelele sunt socotite ca aflătoare pe cer, în vreme ce ele plutesc pe întinderea de sub cer; ploaia, tunetul, fulgerul sunt numite fenomene cerești, în vreme ce ele au loc în văzduh, în atmosfera pământescă, aparțin – hotărât lucru – pământului. Sfânta Scriptură istorisește că, prin lucrarea diavolului, *foc a căzut din cer și a mistuit oile și păstorii dreptului Iov (Iov 1, 16)*¹. Este limpede că acest foc s-a format în văzduh, așa cum se formează în acesta fulgerul. Simon magul uluia prin minuni poporul orb duhovnicește, ce socotea puterea satanei, lucrătoare în Simon, drept marea putere a lui Dumnezeu (Fapte 8, 10). Simon i-a uluit pe închinătorii la idoli din Roma îndeosebi atunci când în numeroasa lor adu-

¹ Vezi *Tâlcuirea Sfântului Teofilact al Ohridei la Evangelia după Matei 16, 1.*

nare, după ce s-a declarat Dumnezeu și a vestit hotărârea sa de a se înălța la cer, a început fără de veste să se înalțe în văzduh; despre aceasta istorisește Sfântul Simeon Metafrast, împrumutându-și povestirea de la scriitori creștini foarte vechi¹. Înfricoșătoare nenorocire este lipsa din om a adevăratei cunoașteri de Dumnezeu: ea primește lucrurile diavolului drept lucruri ale lui Dumnezeu. Înaintea celei de-a Doua Veniri a lui Hristos, când creștinismul, cunoașterea duhovnicească și dreapta socotință se vor împuțina cum nu se poate mai mult între oameni, *se vor scula hristoși mincinoși și proroci mincinoși și vor da semne mari și minuni, ca să amăgească, de va fi cu putință, și pe cei aleși* (Matei 24, 24). Mai ales Antihrist însuși va izvorî minuni cu îmbeșugare, uimind și satisfăcând prin ele cugetarea trupească și neștiința: el le va da *semnul din cer* pe care acestea îl așteaptă și de care însetează. *Venirea lui, grăiește Sfântul Apostol Pavel, se va săvârși prin lucrarea satanei, însoțită de tot felul de puteri și de semne și de minuni ale minciunii și întru toată amăgirea nedreptății întru cei pieritori: pentru că dragostea adevărului n-au primit, ca să se mântuiască* (II Tesaloniceni 2, 9-10). Neștiința și cugetarea trupească, văzând acele minuni, nu vor sta câtuși de

¹ Viața Sfântului Apostol Petru, *Viețile Sfinților*, 29 iunie. Pinetti, care a trăit la sfârșitul veacului al XVIII-lea și începutul veacului al XIX-lea, a săvârșit „minuni” de acest fel. Le-au săvârșit și le săvârșesc și alții.

puțin să chibzuiască: le vor primi fără întârziere, potrivit înrudirii duhului propriu cu duhul acelor minuni, potrivit orbirii lor, vor socoti și mărturisi lucrarea satanei drept lucrare cât se poate de mare a puterii lui Dumnezeu. Antihrist va fi primit foarte grabnic, fără chibzuință¹. Oamenii nu vor pricepe că minunile lui nu au nici un scop bun, rațional, nici un înțeles bine hotărnicit, că ele sunt străine de adevăr, sunt preapline de minciună, că sunt o comedie monstruoasă, atotrăutăcioasă, fără noimă, care se străduiește să uluiască, să-i aducă pe oameni într-o stare de nedumerire și uitare de sine, să-i amăgească, să îi înșele, să îi atragă fermecându-i prin efecte fastuoase, deșarte, prostesti.

Nu e ciudat faptul că minunile lui Antihrist vor fi primite fără împotrivire și cu entuziasm de către cei apostaziați de la creștinism, de către vrăjmașii adevărului, vrăjmașii lui Dumnezeu: aceștia s-au pregătit pe sine pentru primirea pe față, cu lucrul, a trimisului și uneltei satanei, a învățaturii lui, a tuturor lucrărilor lui, după ce au intrat dinainte în împărtășire după duh cu satana. Este vrednic de adâncă luare-amine și tânguire faptul că minunile și lucrările lui Antihrist vor pune în încurcătură pe înșiși aleșii lui Dumnezeu. Pricina puternicei înrâuriri a lui Antihrist asupra oamenilor va sta în viclenia și fățarnicia lui satanică, prin care va ascunde cu

¹ Preacuviosul Efreem Sirul, *Cuvântul despre Antihrist*.

iscusiță cea mai cumplită răutate, în neînfrâna-
ta și nerușinata lui obrăznicie, în preâmbelșu-
gata împreună-lucrare cu el a duhurilor căzute;
în fine, în putința de a face minuni, deși minci-
noase, însă uluitoare. Închipuirea omenească es-
te neputincioasă a-și zugrăvi un răufăcător cum
va fi Antihrist; nu este propriu inimii omenești,
fie ea și stricată [pervertită], să creadă că răul
poate atinge acea treaptă pe care o va atinge în
Antihrist. El va trâmbița despre sine precum au
trâmbițat înainte-mergătorii și icoanele sale, se
va numi pe sine propovăduitor și restaurator al
adevărata cunoașteri de Dumnezeu: cei care nu
înțeleg creștinismul vor vedea în el reprezentan-
tul și apărătorul religiei, se vor uni cu el. El va
trâmbița despre sine că este și se va numi pe sine
Mesia cel făgăduit: ieșind întru întâmpinarea lui,
fiii cugetării trupești vor striga osanale; văzân-
du-i slava, puterea, capacitățile geniale, dezvol-
tarea cât se poate de cuprinzătoare după stihiiile
lumii, îl vor proclama dumnezeu, se vor face aju-
toare ale lui¹. Antihrist se va arăta blând, milos-
tiv, plin de dragoste, împlinitor a toată virtutea:
îl vor socoti astfel și i se vor închina pe temeul
preaînaltei sale virtuți cei ce socot că dreptatea
omului este dreptatea căzută și nu s-au lepădat
de aceasta pentru Evanghelie². Antihrist va îm-
bia omenirea cu realizarea celei mai înalte bună-

¹ *Ibidem.*

² Preacuviosul Macarie cel Mare, Omilia XXXI, cap. 4.

stări și prosperități pământești, va îmbia cu cin-
stire, bogăție, măreție, înlesniri [comodități] și
plăceri trupești: căutătorii de cele pământești îl
vor primi pe Antihrist, îl vor numi stăpân al lor¹.
Antihrist va înfățișa omenirii, asemenea mește-
șugitelor reprezentării de teatru, o priveliște de
minuni cu neputință de explicat de către știința
vremii; el va înfricoșa prin caracterul înspăimân-
tător și neobișnuit al minunilor sale, va satisfa-
ce prin ele curiozitatea nechibzuită și neștiința
grosolană, va satisface slava deșartă, va satisfa-
ce superstiția, va descumpăni știința omeneas-
că: toți oamenii ce se călăuzesc după lumina firii
lor căzute, ce s-au înstrăinat de călăuzirea după
lumina lui Dumnezeu, vor fi atrași sub stăpâni-
rea amăgitorului (Apocalipsa 13, 8). Semnele lui
Antihrist se vor arăta cu precădere în văzduh²:
acolo domnește cu precădere satana (Efeseni 2,
2; 6, 12). Semnele vor lucra mai ales asupra vă-
zului, vrăjindu-l și înșelându-l³. Sfântul Ioan Cu-
vântătorul de Dumnezeu, văzând duhovniceș-
te, întru descoperire, întâmplările care trebuie să

¹ *Tâlcuirea Sfântului Teofilact al Ohridei la Evanghelia după Ioan 5, 43.*

² *Preacuviosul Efrem Sirul, Cuvântul despre Antihrist.*

³ „A căuta spre cer [nevoitorul rugăciunii] foarte rar se cuvine, de frica duhurilor viclene, care sunt în văzduh, drept care se și numesc duhuri ale văzduhului, care pricinuesc multe și felurite înșelări în văzduh” (Simeon Noul Teolog. *Dobrotoliubie*, tom. 1, Despre cel de-al treilea fel al luării-aminte).